

Vzdelávanie všeobecných lekárov na Slovensku

Vážené kolegyně, vážení kolegovia, tento rok uplynie 40 rokov od prijatia všeobecného lekárstva ako samostatného akademického odboru na Konferencii Svetovej zdravotníckej organizácie v Alma Ate v roku 1978. Na Slovensku už o dva roky neskôr, v roku 1980, Vestník Ministerstva zdravotníctva SR z roku 1980, čiastka 21–22 legislatívne definoval koncepciu odboru všeobecné lekárstvo a nasledujúci rok atestovali prví lekári v tomto samostatnom špecializačnom odbore. Postgraduálne vzdelávanie prebiehalo dvojstupňovo – kvalifikačnú atestáciu I. stupňa absolvovali lekári pracujúci vo funkcii obvodného alebo závodného lekára a kvalifikačná atestácia II. stupňa bola podmienkou na výkon funkcie vedúceho lekára. Po roku 1989 došlo k výraznej transformácii celého zdravotníctva a nevyhol sa jej ani odbor všeobecné lekárstvo. Rušili sa obvodné a závodné ambulancie (lekárov) a postupne sa odštátnila väčšina ambulancií všeobecných lekárov.

V súčasnosti je neoddeliteľnou súčasťou všeobecného lekárstva jeho pregraduálne, postgraduálne a kontinuálne vzdelávanie, ktoré sa snaží reflektovať požiadavky na lekárov primárneho kontaktu, ako aj potreby zdravotníctva a celej spoločnosti.

Vzdelávanie lekárov v odbore všeobecné lekárstvo na Slovensku charakterizujú zmeny smerujúce k rozšíreniu kompetencií všeobecných lekárov a rozsiahlejšiemu poskytovaní zdravotnej starostlivosti v ambulanciách primárneho kontaktu. Tieto požiadavky ovplyvňujú pregraduálne aj postgraduálne vzdelávanie. V pregraduálnom vzdelávaní sa zaviedol povinný predmet všeobecné lekárstvo pozostávajúci z teoretickej a praktickej výučby realizovanej v ambulanciách všeobecných lekárov, ktorý je ukončený skúškou.

V postgraduálnej špecializačnej príprave sa zmenil jej rozsah aj obsah. Špecializačné štúdium trvá 3 roky a je tvorené teoretickou a praktickou prípravou, ktorá je prioritná. Štúdium zahŕňa 14-mesačnú prax na internom oddelení, nasledovanú krátkymi (dvojťždňovými) cirkuláciami v ambulanciách rôznych internistických odborov. Potom nasledujú praxe v chirurgických (chirurgia, ortopédia, urológia) a iných odboroch, ktorých náplň súvisí s činnosťou ambulancie všeobecného lekára, napríklad oftalmológia, dermatológia, neurológia a pod. Špecializačná príprava je ukončená 6-mesačnou praxou v ambulancii všeobecného lekára.

Vyhodnotením aktuálnej nelichotivej situácie primárnej zdravotnej starostlivosti na Slovensku začalo od roku 2014 túto problematiku riešiť Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky v rámci svojich priorit zavedením rezidentského programu, ktorý vychádza zo skúseností projektu „Zabezpečenie špecializačnej prípravy lekárov v odboroch všeobecné lekárstvo a stomatológia“, ktoré Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky realizovalo v spolupráci s Inštitútom pre ďalšie vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve (predchodcom Slovenskej zdravotníckej univerzity) na konci minulého a začiatkom tohto storočia. V súčasnosti prebiehajúci projekt sa líši špecializačnými odbormi. Odbor všeobecné lekárstvo ostáva, druhým odborom je pediatria, ktorého absolventi zabezpečujú aj primárnu zdravotnú starostlivosť pre deti a dorast.

Rezidentský program si dáva za cieľ doplniť lekárov do ambulancií primárneho kontaktu, znížiť vek lekárov v ambulanciách primárneho kontaktu, reflektovať na reálne potreby praxe, efektívne a udržateľne kontrolovať primárnu zdravotnú starostlivosť, zatriktívniť odbory prvého kontaktu, zvýšiť kompetencie lekárov prvého kontaktu, zvýšiť finančné ohodnotenie lekárov prvého kontaktu.

Rezidentským programom sa vyriešil hlavný problém vzdelávania všeobecných lekárov, a to financovanie zamestnania a vzdelávania lekárov zaradených v špecializačnej príprave tak špecifického odboru, akým všeobecné lekárstvo bez pochyb je. Realizuje sa

Pokračovanie úvodného slova na strane 6

Pokračovanie úvodného slova

v 3 vzdelávacích ustanovizniach: na Lekárskej fakulte Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave, na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach a na Jesseniovej lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Martine. V súčasnosti prví absolventi rezidentského programu nastupujú do klinickej praxe.

Už dlhší čas prebieha diskusia o zavedení tzv. doplnkovej špecializačnej prípravy, ktorá by umožnila lekárom špecialistom – s vybranými špecializáciami – absolvovať špecializačnú prípravu v období kratšom ako 3 roky, čo by umožnilo rýchlejšie dopĺňanie primárnej zdravotnej starostlivosti kvalifikovanými všeobecnými lekármi.

Nakoľko viditeľné výsledky zmien vo vzdelávaní sú „behom na dlhé trate“, až budúcnosť ukáže efekt v súčasnosti realizovaného vzdelávania v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo.

*Doc. MUDr. Katarína Gazdíková, PhD., MHA, MPH, mimoriadny profesor
vedúca Katedry všeobecného lekárstva Lekárskej fakulty SZU v Bratislave*